

Informace o rozšířeném zasedání psychologické komise VKPP ČSAV
k problematice "Psychologie v procesech přestavby", konaném
dne 28.1.1988

přítomni: hosté - s.J.Wiesner (ÚPV ČSSR), s.F.Nahodil (VŠP ÚV KSČ),
s.M.Tomšík (VŠE);

členové psychologické komise VKPP ČSAV;

výběrově přizvaní psychologové (FF-UK, praxe, mladí aktivisté).

celkem 26 účastníků

Rozšířené zasedání psychologické komise - teoreticko praktický seminář "Psychologie v přestavbě" zahájil a uvedl předseda psychologické komise s.J.Khol. Ve svém vystoupení zdůraznil, že ve všech souvislostech současného hospodářského dění a procesech přestavby vystupuje vzhledem k rozhodující roli subjektivního činitele do popředí otázka psychologických služeb, pomocí psychologických věd při identifikování a prosazování konkrétních opatření, jež by měla tvořit obsahovou náplň jednotlivých etap i akcí přestavby hospodářského mechanismu. Účast psychologických věd v procesech přestavby, ačkoliv zatím nebyla kompetentními orgány explicitně vyjádřena v podobě zadaného úkolu, logicky vyplývá z předmětu psychologických věd a souvislostí, jež realizace přestavby nastoluje. Jde zejména o bezprostřední vztah oboru psychologie k pojmu "nové myšlení", o aktualizaci pojmu "činnost" a činnostního přístupu, v marxistické psychologii bohatě rozpracovávaném, a poznatků o problematice zvláště ekonomicky závažného řetězce návaznosti kategorií "činnost-součinnost-koooperace", o teoretické i praktické poznatky psychologie z oblasti řízení, organizace, rozhodování, motivace, interpretace aj. Souvislost psychologie s procesy přestavby je tedy reálně široká a jde nám o to, abychom z pozic své odborné kompetence, jakož i společenské odpovědnosti osobní i našeho oboru zaujali aktivní vstřícný postoj k současnému dění a napomohli tak úspěchu při realizaci procesu přestavby. Předpokladem pro aktivní zapojení psychologie do procesů přestavby je konfrontace aktuálních potřeb a požadavků společenské praxe a decizních orgánů vůči psychologii se současnými výsledky psychologie, popř. s problémy, které psychologie v procesu přestavby posuzuje jako aktuální. To je také hlavním cílem tohoto semináře. Návazným předpokladem

je formulace realizačních opatření a vytypování prioritních úkolů, jejichž plněním bude moci psychologie aktivně ovlivnit realizaci aktuálních záměrů a současně napomáhat při zajišťování a přípravě perspektivních etap přestavby.

Soudruh J. Wiesner v úvodu svého vystoupení kladně hodnotil iniciativní aktivitu psychologie, nabízející svoji pomoc při realizaci procesů přestavby. Ve svém dalším obsáhlém a pregnantním výkladu seznámil přítomné s genezí příprav přestavby, ~~podrobně~~ s jednotlivými realizovanými i plánovanými etapami přestavby a detailně přiblížil některé aktuální a potenciální problémy procesu přestavby a jejich komplexnost. Současně akcentoval ty její stránky, k jejichž řešení je psychologie považována za prioritně kompetentní. Takto byla psychologie vyzvána k účasti na řešení zvláště následujících problémů: mobilizace lidského faktoru a rozvoje motivace, zkvalitnění organizace vnitropodnikového řízení, transformace řízení podniku do vnitropodnikového řízení při respektování, resp. sledování zájmů, problému konkurence, socialistického soutěžení a podnikavosti, psychologických bariér v usměrňování mzdových prostředků, problému diferenciace výdělků, setrvačnosti v myšlení některých řídicích pracovníků a konečně problému společenského, kolektivního a individuálního vědomí (společenské psychologie).

Na vystoupení s. J. Wiesnera navazovala široká diskuse přítomných, která byla souhrnně orientována dvěma základními směry: 1) identifikování rozhodujících problémů, na jejichž řešení by se měla psychologie zaměřit. Zejména tyto diskusní příspěvky byly konfrontovány s názorem s. J. Wiesnera pokud jde o posouzení jejich aktuálnosti vzhledem k současným etapám přestavby. Byly zmíněny především tyto problémy:

- otázka kvalifikace kolektivního subjektu k řízení a subjektovo-objektové postavení člověka ve společnosti;
- psychologická příprava řídicích pracovníků;
- kvalifikace, rekvalifikace a pohyb pracovních sil;
- komplementarita ekonomické a etické stránky přestavby;
- otázka normy výkonu a jejích kritérií;
- souvislosti pozitivní a negativní motivace;
- problém pozitivní propagace přestavby a práce sdělovacích prostředků;
- uplatnění sociotechnických poznatků v konstrukci motivačního programu podniku;

- uplatnění nástrojů a prostředků sociálního rozvoje a plánovitého řízení sociálních procesů;
- komplexní posouzení vlivu VTR na rozvoj osobnosti;
- odpovědnost a skupinové vztahy;
- komplexnost problému kvality práce, kategorie kvality práce;
- tarifní soustava a její motivační efekt;
- vztah individuální a kolektivní zodpovědnosti a další.

2) formulování teoreticko-metodologických, metodických a koncepčních úkolů, jež před psychologií stojí a jejichž řešení napomůže aktivnímu postavení psychologie v přestavbě. Jde především zejména o následující úkoly:

- teoreticky přehodnotit a specifikovat některé psychologické kategorie, např. postoj, názor, potřeba, motivace, myšlení aj.;
- výstupy výzkumů častěji orientovat do polohy metodických materiálů;
- orientovat psychologii na řešení středních a globálních problémů, omezovat dosud převažující ~~akademická~~ ^{teoretická} tradici v zaměření psychologie na problémy jedince;
- obnovit a iniciovat poptávku po psychologii v podnicích, nejlépe vhodnou prezentací pozitivních příkladů a širší publikací dobrých zkušeností;
- důsledněji využívat dosavadní výsledky psychologie relevantní přestavbě a současně zakládat výzkumy nové, i když jejich výsledky budou využitelné až později;
- důsledně a pozitivně ovlivňovat psychologickou praxi a další.

Bohatou diskusí k tématu uzavřel s.J.Khol. Uvedl, že jednání pomohlo vymezit kompetenci a odpovědnost psychologie při řešení politických, ekonomických a organizačních předpokladů a problémů a prokázalo identifikaci psychologů s úkoly, jež z procesů přestavby pro psychologii vyplývají. ~~Je~~ ^{Návrh}, aby na příštím zasedání psychologické komise VKPP ČSAV byla přijata konstruktivní realizační opatření k aktivizaci psychologie v procesech přestavby, ~~to~~ ^{to} na základě předaných písemných tezí účastníků tohoto ~~zasedání~~ ^{dělní} a ^{Semináře} jednání komise.

V závěrečném slově vyzdvihl předseda Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV s.M.Kodým společenskou závažnost a aktuálnost problematiky řešené seminářem a zdůraznil příkladnost iniciativy psychologické komise.

Doc.dr.Josef Khol, DrSc.
předseda
psychologické komise VKPP ČSAV

zapsal:O.Chaloupka